

Gezelschap SCHAPGEZEL

Stelt voor

'17 - '18

De Grote Oorlog

... of waarom een paard plots wel eetbaar is!

1. Beschrijving van de personages.

Vader: een gezette 50-er. Een knuffelbeer. Gekleed in klompen, fluwelen broek, hemd, vestje en occasionele pet.

Band: 2 muzikanten (Multi-instrumentalist & Bassist) spelen live herwerkte, akoestische versies van songs uit WO 1 op gepaste momenten in de monoloog, afhankelijk van de tekst.

Decor : Jardin achter : de band

Midden : speelruimte voor Vader, stoel, tafel, props

Cour : achter: projectiescherm (oud) met beelden uit WO1 gedurende ganse monoloog.

Tijd: ± anderhalf uur, zonder pauze.

Zaal : alle zalen, best kunnen verdonkeren

Publiek : volwassenen, jeugd, scholen, avondvullend.

Synopsis.

Een monoloog.

Een pistoolschot weerklinkt in het donker. Een man ligt dodelijk gewond op het podium.

Muziek in reverse trekt de man achterwaarts het podium af en laat hem terug in de tijd stappen.

Met zijn enige overgebleven bezit, een valies, stapt hij weer in de scene.

Hij stapt 1917 binnen.

Nog een jaar zal het duren voor de Groote Oorlog voorbij zal zijn.

De man vertelt doorheen de monoloog zijn jaren van ontberingen in die Wereldoorlog.

'17 - '18 is een vader die alleen achterblijft door een oorlog die niemand wilde.

Hij vertelt over het geleden verlies aan familie, de bezetting door de Pruis, de gruwel ...

aangevuld met het nodige verdriet, diepgang en waarom ook niet met humor.

Hij treedt in dialoog met zijn denkbeeldige dochter die gaandeweg ergens in die oorlog verdwenen is.

'17 - '18 is een muzikale monoloog. De tekst wordt passend onderbroken door liederen uit begin 1900.

Twee rasmuzikanten hebben 10 songs bewerkt, herwerkt en omgezet in hun eigen stijl.

Een percussiegitarist en een 7-snarige bas brengen dit akoestisch zonder de eigenheid van de liedjes te

verwaarlozen terwijl doorheen de hele voorstelling beelden uit die oorlogsperiode draaien.

Zodoende volgt een totaalspektakel met tekst, spel, muziek en beeld.

'17 - '18 kan in alle zalen gespeeld worden zowel voor volwassenen als een jeugdig publiek en scholen.

Spel : Charley Pasteleurs

Muziek : Fabyan Pasteleurs : percussiegitaar, zang

Dieter Vermeire : 7-snarige Bas

Benodigheden.

- * Decor
- * Aansluiting stroom cour & jardin
- * Loges of verkleedruimte
- * Frisdrank of water
- * Verlichting
- * Toegang tot zaal ± 4 uur voor aanvang voor doorloop/repetitie/plaatsing
- * Uitkoop som te bespreken

2. Info & Contact.

Gezelschap Schapgezel
Charley Pasteleurs
0472/448.496
charley.pasteleurs@telenet.be
<http://chisse.be/gezelschapschapgezel.html>

3. Uitgewerkte Tekst.

Als snapshot, als idee van het stuk.
(5 pagina's losweg uit het script genomen, niet aansluitend dus)

DONKER

Geluid : 1 pistoolschot

LICHT

(vader ligt verkrampd, vuile kledij, in hemd, op grond, rug is bebloed. Vader is dood. Een schop ligt naast Vader)

Geluid : reverse ballroom, fancy fair

Vader komt recht van grond in een reverse manier, achteruit in slow motion en stapt achteruit naar valies cour front en verdwijnt achter projectiescherm om van hemd te wisselen. Komt terug scene op.

VADER

Toen ik ze drie jaar geleden in ons dorp zag toekomen zei ik ook nog tegen ons vrouw: Hier gaan we nog mee kunnen lachen, dat gaat nog plezant worden.

Was ik me daar toch effen verkeerd. Den Duits is hier nu 3 jaar en het is alles behalve plezant. We mogen niks meer. Alles moeten we eerst aan hen vragen. Het Is maar dat ik geen Duits spreek, laat staan verstaan.

Eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben, wo ist mein pintje geblieben.

Meer kan ik ook niet. Maar daar kunnen zij dan weer niet mee lachen. Flauw toch.

Wat gaan ze met ons doen, Pa? Vroeg mijn dochter.

Een vader weet altijd raad, maar ik deze keer niet. Dat weet ik niet, meisje, zei ik. Naar het schijnt sturen ze de meesten die ze gevangen nemen naar ... boerderijen in Duitsland om te gaan werken. Als ge sterk genoeg zijt kunt ge vluchten maar wel een koe meepikken hé, voor onderweg, dan hebt ge melk en vlees.

En dan geeft ge die koe een naam, Margriet bv. En durft ge ze niet meer opeten. Ha, neen, die koe is uw enige vriend geworden.

Ze gaan ons toch niet uit elkaar halen hé, Pa?

Maar neen, meisje. Wij blijven altijd bij elkaar. Daar ben ik zeker van. Ik dacht bij mezelf, als ze dat niet gelooft maak ik haar iets anders wijs.

Pagina 2 (uittreksel uit tekst)

Het is allemaal schoon en nobel uw land te willen verdedigen maar wat houdt ge er aan over. Verdriet en armoede. Eenzaamheid en ongelooft. En een schoon medaille om aan uw kleinkinderen te tonen.

(haalt stenen jeneverfles uit valies, neemt een flinke slok)

Straffe toebak ...

Ik zag ons ma thuis binnenkomen. Zo wit als een lijk. Ze ging zitten, ze zei niks en ze leek precies in de verte te kijken.

En toen ik van de fabriek thuiskwam zij ons Josefien tegen mij...

... zit daar zo al de ganse namiddag, in de leegte te kijken.

Is er iets, vroeg ik, terwijl ik aan haar schouder schudde. Ik ging voor haar zitten en keer haar recht in de ogen ...

En pas toen begon ze te schreien. Onze Jos (*slikt*) ... zei ze. Er hangt een affiche aan het gemeentehuis. Onze Jos zijn naam staat erop en die van Julien van den beenhouwer en nog 10 anderen. Allemaal jongens uit ons dorp. En bovenop dat affiche staat in dikke zwarte letters:

MORT POUR LA PATRIE, HONNEUR A NOS HEROS!

Ik versta geen Frans en ze zag de rimpels van onbegrip op mijn voorhoofd verschijnen.

Gestorven voor het vaderland zei ze. En ze begon te kotsen, waarschijnlijk de zenuwen.

En toen ging ze naar boven en is ze drie weken haar bed niet uitgekomen. Van Jos hebben we nooit meer iets gehoord of gezien.

MORT POUR LA PATRIE, jawadde jongens, MORT POUR LA PATRIE

(neemt valies op en stapt jardin af)

LICHT BLIJFT AAN ??? Vader stapt naar platendraaier en zet muziek op. Band speelt muziek.

Song # 2 : Oh It's A Lovely War 2'55"

Pagina 3 (uittreksel uit tekst)

Onnozel manneke, toch. Ha, neen zeker. Ik zou hem een goeie patat op zijn kaak gegeven hebben en hem dan vastgebonden hebben in het kot bij Adolfke. Uw vaderland verdedigen, godverdomme. Alsof het vaderland ons zou verdedigen ...!

Kanonnenvoer was onze Jos en Julien van den beenhouwer en al die andere jongens. Kanonnenvoer waren ze. Ze hadden hun heel leven nog voor zich. Tomme toch.

(hoofd in handen, stilte)

Eén week in de kazerne hebben ze zozegzegd opleiding gehad, er zaten kinderen bij die schrik hadden van een geweer, die nog nooit een meter buiten hun dorp gezet hadden, en hop te voet naar het front. Ik zie het al gebeuren : Aanvallen! En gelijk paarden met oogclappen aan en vol jenever gegoten - niet die paarden- kruipen ze een ladder op, de loopgraven uit en recht in de kogels van de Pruis. Hoe dom kunt ge zijn?

Het is waarschijnlijk allemaal rap gegaan.

Julien was geen tien meter ver of hij werd al in twee stukken gescheurd door een bom of zo. Netjes in twee gesneden. Alsof er een meetlat aan te pas kwam.

En onze Jos? Mee als een domme koe met de hele meute de loopgraven uit. Hij is niet dezelfde dag als Julien gestorven. Ik heb de Julien zien sterven, schreef hij. Die brief is thuis nog toegekomen en dat is het laatste dat we van Jos nog vernomen hebben. Samen uit, samen thuis. Samen naar de hel ja.

(neemt grote zakdoek uit broek, snuit)

En weet ge wat ons Josefien durft te zeggen nadat we die brief ontvingen.

Was ik ouder geweest, ik zou hetzelfde gedaan hebben als onze Jos. Ik zou ook naar het front vertrokken zijn.

(wordt kwaad)

Ik werd me daar zo kwaad dat ik haar bijna een draai om haar oren gaf zo hard dat ze zou denken dat haar naam Jeannine is.

(snikt hevig)

Het is allemaal schoon en nobel uw land te willen verdedigen maar wat houdt ge er aan over. Verdriet en armoede. Eenzaamheid en ongelooft. En een schoon medaille om aan uw kleinkinderen te tonen.

Pagina 4 (uittreksel uit tekst)

(vader is alleen op de scene en vertelt monoloog over wat er met ons Ma gebeurd is)

VADER

Ik had dat spelletje al lang door. Dingske, Rudolf probeerde alles om ons Ma bij mij weg te krijgen. Schone cadeautjes, vlees van de beste kwaliteit, groenten die ge nergens meer vindt, brood, vers gebakken. In het dorp begonnen ze erover te praten. Ik hoorde ze wel achter mijn rug praten hoor, zo van 'vuile collaborateur' en dat wij liever met den Duits meededen dan met ons eigen volk. Maar wij deden niet mee met den Duits, neen, overleven, dat deden wij, op alle mogelijke manieren. A la guerre comme à la guerre, dat zei ons Tante Nonneke ook. Ze heeft nu 4 kinderen.

En telkens als hij met die pakjes thuiskwam wou die Rudolf een kusje op zijn kaak van ons Ma. Eén keer heeft ze dat toegestaan, één keer heeft ze hem op zijn kaak gekust en hij dacht dat ons Ma van hem was. Ons Ma had hem gewoon een kus gegeven -vol walging, om van zijn gezaag vanaf te zijn, dat zag ik wel, en om proberen de oorlog te overleven en omdat we al een week zonder eten zaten en omdat we honger hadden en omdat we eindelijk iets hadden om het geknaag in onze maag te stoppen. De volgende keer dat hij kwam, hield hij haar goed vast en gaf hij haar een kus op de mond. Het kon niet anders of het zou een keer ontploffen. Pure uitlokking was het, hé. En het ontplofte.

Ik was die dag vroeg opgestaan en naar het veld gegaan omdat de patatten eruit moesten. Het zou gaan regenen en het is niet van verzopen patatten dat ge het water in de mond krijgt. Ons Josefien was op haar kamer. Ik had juist gedaan met de patatten in de patattenbak te gieten en wat zie ik in mijn linkeroog: het paard van Rudolf. Ik kom dichtter en hoe dichtter ik kom hoe duidelijker ik ons Ma hoor schreeuwen. "Blijft van mijn kind af, smeerlap, stapt het af" en tegelijkertijd hoorde ik die vervloekte Duitser smakelijk lachen. Ik smijt de deur open en ik zie dingske, met zijn broek op zijn voeten op ons Josefien liggen. Dat kind ligt halfbloot op tafel en dingske, zo zat als twintig russen, probeert mijn dochter daar te pakken terwijl wij er bij staan. Hij houdt een pistool tegen haar hoofd. Even weet ik niet waar ik het heb maar ik kom snel terug met mijn voeten op aarde want ik kijk recht in zijn bloot gat tot aan zijn slokdarm.

"Wat is dat hier, godverdomme!" roep ik. Hij draait zich om en zijn machien kijkt recht in mijn ogen, ik bedoel zijn pistool, en gebaart mij om opzij te gaan. En daar was hij toch effen mis. Wie aan mijn vrouw of mijn kinderen komt die wordt zondag naar de kerk gedragen, als ge begrijpt wat ik bedoel. Al is het de paus van Rome. Ons ma staat stokstijf dit tafereel aan te kijken en zij niet alleen. Ik zie dat ze ons broodmes vast heeft. In een flits ligt het broodmes in mijn handen en nog voor ons Ma -"Neen, niet doen!" kan roepen haal ik uit naar de kloten alsof het de klokken van Rome zijn en met één goeie haal -tsjak- zijn ze eraf. Het Is niet de eerste keer dat ik een varken castreer.

Pagina 5 (uittreksel uit tekst)

(stapt achteruit terug scene op, armen omhoog, draait zich dan naar publiek, zegt mijmerend)

(recht de rug, armen in de hoogte, richt zich tot de Pruis)

Alstebitte nicht schiessen (zeg chisse), niet schieten, bitteschoen.

Ich habe nichts getan. Ich bin altijd braaf geweest.

Hatte du gezezen was auf da papierke staat in uns dorpf?

De oorlog ist vorbei.

Hatte du gezezen was auf da papierke staat in uns dorpf?

De krieken zijn op. De oorlog ist vorbei.

Allé nu verstaat die mij niet. Kan kloppen dat is nu al vier jaar zo.

Die verstaat ook alleen maar wat hij wil verstaan ... *(denkt na)* alleen

als het hem goed uitkomt, ja.

Was zaagst du? Niks voorbei? Das habe ich nicht gewusst. Es staat angepflakt op de mauer van das gemeintehaus.

Mag ik mijn armen laten zakken? Ik krijg pijn in mijn schouders.

Dank u, Wat? Die schop nemen? Waarom? Graven zegt ge...gaan we een vredesboom pflantzen?

(doet paar stappen angstig achteruit)

Jawohl mein Gartenoffizier.

(neemt schop, (ligt aan voet scherm) begint te blazen, te hyperventileren omdat hij doorheeft dat hij een graf moet delven, begint met graven)

(weent)

Dju, het is gedaan met mij, met de oorlog, met alles. Het leven is ook des duivels oorkussen.

Ik heb precies iets met een oorkussen.

Weet ge wat, mijnheer de soldaat, mijnheer de bezetter, ik graaf niet, helemaal niet. Dat ik nu graaf, gravin, baron, of wat dan ook het resultaat is hetzelfde.

Het resultaat is onrechtstreeks het gevolg van wat voorafging.

Heeft het zin dat ik hem nog iets uitleg, dat ik smee. We zouden terug beste vrienden kunnen zijn, samen naar de bierfeesten gaan, elkaar met Nieuwjaar uitnodigen en zuurkool met frieten eten. Ha ja, elk land zijn specialiteit, toch.

Mij omdraaien? Ik? Waarom?

Komaan, luistert. We gaan allemaal braaf naar huis, moeke heeft viskes gebakken. Gij gaat naar daar *(wijst Cour)* en ik ga naar ginder, daar ligt mijn erf. Ja? *(wijst Jardin)* Gij gaat bij uw vrouwke en uw kinderen en ik ... ga ook weg. We doen alsof er niks gebeurd is. Luister ik vergeef het u en we vergeten alles. Vergeten is makkelijker dan onthouden.

En in 30 jaar spreekt niemand nog over die Pruis die ons land binnenviel en wil er niemand nog een oorlog beginnen.

Dan leven we allemaal in vrede. Wat denkt ge? ...

Zie, ik leg de schop hier neer en we gaan elk onze eigen weg, ja?

Josefien, ben jij dat? Wacht, ik kom.

(legt schop neer, draait zich om, loopt naar Jardin, zagezegd naar Josefien, dan weerklinkt schot, vader valt neer)

DOEK /DONKER!!!

Song # 11 : The Last Post 1918   2'34"